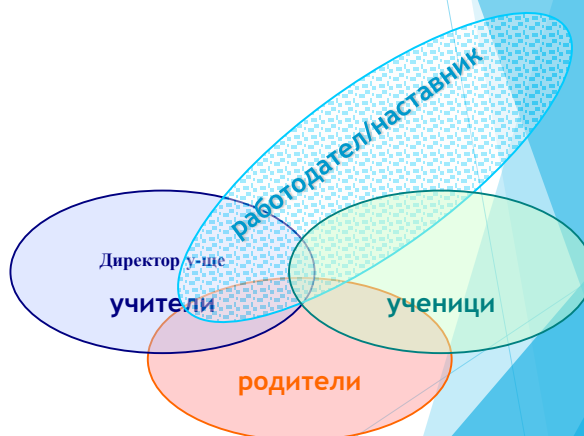


Дуалната система на обучение



Нормативно осигуряване на обучението чрез работа (дуална система на обучение)

- Закон за предучилищното и училищното образование
- Закон за професионалното образование и обучение
- Наредба №1 от 2015 г. за условията и реда за провеждане на обучение чрез работа (дуална система на обучение) на МОН
- Програма за обучение на наставници
- Удостоверение за обучение на наставници
- Кодекс на труда
- ПМС 328 от 2017 г., изменено и допълнено с ПМС 20 от 2019 г.

Наредба № 1 от 2015 г. за условията и реда за провеждане на обучение чрез работа (дуална система на обучение) на МОН

издадена от министъра на образованието и науката на основание чл. 17а, ал. 5 от ЗПОО

- урежда условията и реда за **провеждане** на обучението чрез работа (дуална система на обучение), което се организира и осъществява в съответствие със Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Кодекса на труда (КТ)
- Наредбата описва всички етапи от процедурата по организиране и провеждане на обучението чрез работа. Описан е редът за заявяване на прием в дуална форма от страна на работодателите пред директора на училището. Регламентиран е начинът на подбор и разпределение на учениците при работодателите-партньори на училището.
- Наредбата регламентира воденето на **дневник за практическото обучение в реална работна среда, в** който ученикът в края на деня вписва изучаваните теми, изпълняваните практически задачи, използваните материали, инструменти и машини, усвоените компетентности, както и възникналите проблеми. Наставникът на ученика вписва в дневника качествени оценки за изпълнението на поставените задачи както и информация за постигнатия напредък след преминаване на обучението по всяка тема от учебната програма и може да отправя препоръки относно изпълнение на дейностите.

3

Наредба №1 от 2015 г. за условията и реда за провеждане на обучение чрез работа (дуална система на обучение) на МОН (2)

- Връзката между работодателя, наставника и училището се осъществява от учител методик, определен от директора на училището и от учител по професионална подготовка (изм. 2024 г.)
- Въведени са минимални изисквания към учителя методик, учителя по професионална подготовка и към наставника във фирмата, както и техните основни задължения, както и изискването към максималният брой на учениците, за които отговаря един наставник
- Определени са задълженията на ученика в дуалната форма на обучение
- Наредбата регламентира оценяването, завършването и удостоверяването на обучението чрез работа (дуалната система на обучение).
- **Оценяването на резултатите от практическото обучение е текущо и годишно и се извършва от наставника, който вписва оценките в дневника за практическото обучение. Въз основа на текущите оценки наставникът и учителят методик определят годишната оценка.**
- Завършването на професионалното обучение чрез работа и удостоверяването на завършеното професионално образование чрез работа става съгласно Закона за професионалното образование и обучение и с Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование.
- По отношение на контрола на организацията и провеждането на практическото обучение в предприятието - наредбата възлага този контрол на работодателя или на определени от него лица.

4

Наредба № РД-04-4 от 2019 г. за условията и реда за създаване и поддържане на информационна база данни на работодателите, които отговарят на изискванията за участие в партньорства за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение) на МИ

издадена от министъра на икономиката на основание чл. 17а4 от ЗПОО и определя условията и реда за създаване и поддържане на информационната база данни

- Информационната база данни е публично достъпна чрез интернет страницата на Министерството на икономиката. В базата данни се съдържа информация за наименованието и правно-организационната форма на работодателя, ЕИК, БУЛСТАТ, обектът, в който ще се извършва практическото обучение в реална работна среда, и специалностите от професии, по които ще се осъществява обучение чрез работа (дуална система на обучение).
- Включването на работодател в информационната база данни се извършва въз основа на подадено от него заявление по образец, утвърден от министъра на икономиката, в което се декларира изпълнението на изискванията към работодателите

5

Работодателят като партньор за организиране и провеждане на обучението чрез работа (дуална система на обучение):

- За всеки ученик работодателят подава молба за получаване на разрешение за постъпване на работа съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за условията и реда за даване на разрешение за работа на лица, ненавършили 18 години
- Работодателят сключва с учениците трудов договор по чл. 230, ал. 1 от КТ най-късно една седмица преди началото на учебната година, в която ще започне практическото обучение в реална работна среда
- определя броя на обучаваните, подбора им с определени критерии и местата за провеждането на практиката
- осигурява необходимите за обучението материално-техническа база, финансови, човешки и други ресурси
- осигурява здравословни и безопасни условия на труд по време на обучението
- разработва и приема вътрешни правила на предприятието за провеждане на практическо обучение в реална работна среда
- определя наставниците, съгласно изискванията
- осигурява на учителите условия за обучение по нови техники и технологии
- участва чрез свой представител в комисиите за провеждане на изпитите за придобиване на професионална квалификация
- организира и провежда съвместно с училището информационни кампании за професионално ориентиране сред учениците от V - VII клас и техните родители, както и посещения във фирмата

6

Училището - партнор

- съобразява предложението за държавен план-прием в училищното образование със заявките на работодателите-партньори
- разработва съвместно с работодателя критерии за подбор и разпределяне на учениците
- поддържа връзка с работодателя и наставника чрез определен от директора наставник
- осигурява качеството на обучението чрез функционираща вътрешна система за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение;
- организира и провежда съвместно с работодателя изпитите за придобиване на професионална квалификация по професията и издаването на документи
- организира и провежда съвместно с работодателя, със съдействието на регионалното управление на образованието в съответната област, информационни кампании за професионално ориентиране сред учениците от V - VII клас и техните родители
- съвместно с работодателите-партньори разработват и изпълняват програмите за провеждане на производствените практики на учениците

7

Придобиването на професионална квалификация в системата на професионалното образование и обучение се регламентира с рамкови програми, утвърдени от министъра на образованието и науката

<https://www.mon.bg/bg/2>

Програми А	за начално професионално обучение с придобиване на първа степен на професионална квалификация
Програми Б	за начално и продължаващо професионално обучение с придобиване на втора или трета степен на професионална квалификация
Програми В	за професионално образование с придобиване на втора или трета степен на професионална квалификация
Програми Г	за професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация;
Програми Д	за начално професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професия
Програми Е	за продължаващо професионално обучение за актуализиране или разширяване на придобита професионална квалификация, както и за придобиване на първа, втора и трета степен на професионална квалификация след придобита квалификация

8

)

рамкови и типови



Професионалното образование и обучение на ученици се осъществява по рамкови, типови и училищни учебни планове, които се разработват и утвърждават при условията и по реда на Закона за предучилищното и училищното образование.

<https://www.mon.bg/bg/2>

9

<https://www.mon.bg/bg/2>

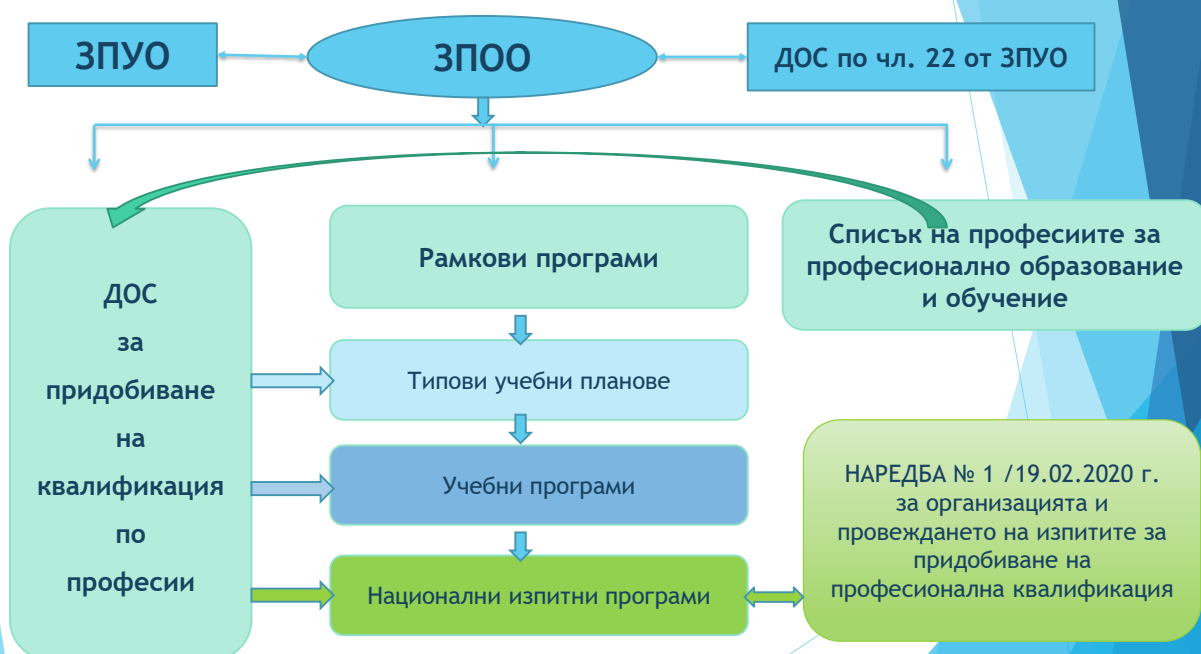
Типовите учебни планове по специалност от професия се разработват въз основа на рамковия учебен план по чл. 91, ал. 2 от ЗПУО и съответния вариант на рамковите програми А, Б или В в съответствие с ДОС за придобиване на квалификация по професии за придобиване на степен на професионална квалификация (СПК) от Списъка на професиите за професионално образование и обучение

№		Образователна степен										Общо
		I Гимназиален етап					II Гимназиален етап					
		Класове			Общо	Класове			Общо			
	VIII	IX	X	VIII-X	XI	XII	XI-XII	VIII-XII				
	Учебни седмици	36	36	36	2	36	2	29	2			
Раздел А - задължителни учебни часове												
	Общо за раздел А	1116	1116	990	3222	432	348		780	4002		
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Раздел Б - избираеми учебни часове												
III.	Отраслова професионална подготовка					0				0	0	
1.						0				0	0	
2.						0				0	0	
IV.	Специфична професионална подготовка					0				0	0	
I.						0				0	0	
	Учебна практика:					0				0	0	
						0				0	0	
	Производствена практика				64	64	64	64	64	128	192	
V.	Разширена професионална подготовка						72	29		101	101	
VI.	Разширена подготовка							29		29	29	
	Общо за раздел Б	0	0	0	64	64	72	64	58	64	258	322
	Общо за раздел А+раздел Б:	1116	1116	990	64	3286	504	64	406	64	1038	4324
Раздел В - факултативни учебни часове												
VII.	Допълнителна подготовка	144	144	144		432	144		124		268	700
	Общо за раздел А + раздел Б + раздел В:	1260	1260	1134	64	3718	648	64	530	64	1306	5024

10

ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБУЧЕНИЕТО ЧРЕЗ РАБОТА

- ▶ Само за ученици **над 16 години**
- ▶ **По-дълга** учебна година – 40 седмици (допълнително и месец юли; останалите имат 36 и 31 учебни седмици)
- ▶ **По-голяма** седмична **натовареност** – 8 учебни часа на ден и 40 часа на седмица (останалите имат 32 часа на седмица)
- ▶ Работят 7 астрономически часа на ден
- ▶ В 11. клас – три дни учат и два дни работят
- ▶ В 12. клас – два дни учат и три дни работят
- ▶ Общообразователната подготовка е с традиционна продължителност – 36 (11) и 29 (12) учебни седмици
 - ▶ възможност да се обучават в часове заедно с останалите ученици
 - ▶ да положат ДЗИ в редовните изпитни сесии (юни/септември)
- ▶ Общообразователната подготовка им е **по-малко с 242 часа** за двата класа
 - ▶ **Не изучават** ФВС и двата чужди езика (в рамките на ПП учат чужд език по професията)
- ▶ Ползват ваканции, както всички останали
- ▶ След успешно положени ДЗИ - БЕЛ и ДИ за СПК получават **диплома за средно образование и свидетелство на СПК**



Наставникът

- ▶ е фигурата, под чието ръководство се провежда практическото обучение в реална работна среда. Работодателят е този, който определя наставника/наставниците.
- ▶ е работник или служител в предприятието, притежаващ професионална квалификация по професия от същото професионално направление, от което е професията, по която се извършва обучението, **най-малко 2 години** професионален опит по професията от професионалното направление и е преминал обучение за наставници
- ▶ **Един наставник може да отговаря за не-повече от 5 ученици.**
- ▶ участва в разработването и актуализирането на учебните програми за практическо обучение в реална работна среда и ги изпълнява по време на обучението
- ▶ Практическото обучение в реална работна среда на ученици в XI и XII клас се осъществява през учебната година по график

13

Наставникът

- ▶ запознава всеки ученик с вътрешните правила на предприятието/фирмата за провеждане на практическо обучение, както и с правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- ▶ подпомага адаптацията на учениците към работния процес и организира работното място на учениците с необходимите материали, документация и инструменти;
- ▶ ако е необходимо разработва нагледни, дидактически и други материали, необходими за обучението;
- ▶ демонстрира отделни елементи от процеса на работа и поставя на учениците производствени и практически задачи за изпълнение, контролира изпълнението на поставените задачи, дава практически съвети по време на работа и оценява качеството на изпълнението.

14

Наставникът

- ▶ вписва в дневника за практическото обучение на всеки ученик текущи КАЧЕСТВЕНИ оценки за изпълнение на поставените задачи и за постигнатия напредък. Съвместно с учителя методик или с учителя по професионална подготовка поставя годишната оценка по практическото обучение в реална работна среда, която вписват с качествен и количествен показател в протокол. Годишната оценка се вписва с качествен и количествен показател в дневника за практическото обучение от наставника, а в документацията на училището - от учителя. Дневниците за практическото обучение и протоколите с годишните оценки от практическото обучение в реална работна среда на обучаваните се съхраняват в обучаващата институция за срок от 5 години.

15

Дневник за практическо обучение

УЧИЛИЩЕ....., ГРАД

ДНЕВНИК

ЗА ПРАКТИЧЕСКО ОБУЧЕНИЕ

На ученика:

Клас:

провеждащ практиката на реално работно място във фирма

Професионално направление - код:.....

Професия - код:.....

Специалност - код:.....

Наставник: Учител методик:

16

Дата/място	Тема/дейност	Отработени часове	Подпис ученик	Оценка наставник	Подпис наставник

17

Дейности на наставника

- ▶ През първия ден - запознаване на учениците с дейността на предприятието/фирмата, с нейната структура, партньори, пазари и др., както и с вътрешнофирмени документи
- ▶ Инструктиране на важни изисквания на безопасна работа.
- ▶ Уточнява правилата на взаимоотношения по време на работа и организацията
- ▶ Мотивира учениците за пълноценно провеждане на практическото обучение
- ▶ Позитивна нагласа и личен пример
- ▶ Координира, наблюдава и оказва помощ при необходимост

18

Програма за обучение на наставници

УЧЕБНО СЪДЪЖАНИЕ

№ по ред	Наименование на модулите	Брой часове		
		Всичко	Теория	Практика
1.	Нормативна база на обучението чрез работа (дуална система на обучение)	4	4	-
2.	Основни педагогически и психологически знания и умения	8	4	4
3.	Планиране, реализиране и оценяване на обучението чрез работа (дуална система на обучение)	12	6	6
4.	Кейси от практиката в добри фирмени практики (Препоръчителен формат – интерактивен; работа по групи)	8		8
	ВСИЧКО:	32	14	18

19

ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН



Обучението в специалност „Графичен дизайн“ има за цел да подготви специалисти с необходимите професионални качества, позволяващи им да се реализират пълноценно в рекламни агенции, телевизионни студия, кино студия, издателства, администрации и др.

Графичните дизайнери са визуални комуникатори, които създават визуални концепции на ръка или с помощта на компютърен софтуер

20

- ▶ Учениците придобиват задълбочени теоретични познания за същността на графичното проектиране и визуалната комуникация, нововъведенията в дигиталните технологии за проектиране и за работа с необходимия софтуер. Завършилите специалността „Графичен дизайн“ притежават уменията да: създават цялостно оформление на печатни, електронни и други продукти, като съчетават форми, цвят, шрифт и принципи на композиция за постигане на визуално въздействие;
- ▶ участват съвместно с други специалисти в създаването на книги, каталози, брошури, опаковки;
- ▶ използват специализирани програмни продукти за обработка на изображения, подготовка за печат и др;
- ▶ прилагат различни техники при създаване и обработка на графични изображения;
- ▶ изграждат фирмен стил и корпоративна идентичност;
- ▶ поддържат фирмената реклама и менджмънта на фирмата.

21

СУ „Черноризец Храбър“ -



Завършилите средно образование графични дизайнери могат да се реализират като специалисти в печатната индустрия, в рекламния бизнес, в продуктивния дизайн, във визуалната комуникация, в уебдизайна и потребителския интерфейс, в киното и електронните медии, в различни фирми и институции за фирмения стил и корпоративния дизайн.

22



Маргарита Гатева
Телефон: 0897926085
Адрес на електронна поща:
margotomon@abv.bg

